

ІНТЕЛІГЕНЦІЯ/ІНТЕЛЕКТУАЛИ: УКРАЇНЬСЬКА СИТУАЦІЯ

Гостре відчуття необхідності соціальних змін, яке охопило все українське суспільство минулого року, створює ситуацію особливої відповідальності для людей, задіяних у сфері соціальних комунікацій і, в тому числі, в системі вищої освіти. Вітчизняні філософи покликані не лише першими осмислювати нові суспільні загрози, а й, певною мірою, щонайменше морально, готувати суспільство до їх адекватного сприйняття і успішного подолання. Не можна не визнати правоту представників старшого покоління, які закликали до недопущення соціально-політичної радикалізації суспільного життя в усіх його проявах. Утім, самих таких закликів, як уже всім стало очевидно, виявилось недостатньо. Нинішні активні представники вітчизняної філософської спільноти ставлять питання про міру необхідної публічності філософів як творців та носіїв нових смислів. Для самих філософів це легітимується, зокрема, завдяки темі суспільної місії інтелігенції та інтелектуалів. До обговорення цієї теми на спеціальних круглих столах долучилися також соціологи та політологи, релігієзнавці та діячі культури.

Проблеми самоідентифікації інтелектуалів, спричинені незавершеними структурними трансформаціями українського суспільства, стали предметом теоретичних дискусій та обговорення на форумах у Донецьку та Києві. Якщо починалася ця робота за умов назрівання соціально-політичної кризи в Україні, то політичним контекстом другого, київського круглого столу став відкритий конфлікт між громадянським суспільством і чинною владою.

Круглий стіл «Самоідентифікація української інтелігенції у процесах демократичного розвитку» відбувся 19 квітня 2013 року в Донецьку. Організаторами заходу виступили громадські організації «Асоціація філософів і релігієзнавців», «Український культурологічний центр», «Молодіжна асоціація релігієзнавців» за сприяння аналітично-інформаційного журналу «СХІД» і за підтримки Донецької обласної асоціації кредитних спілок. Метою круглого столу стало обговорення проблеми громадянської відповідальності інтелігенції в контексті «Української хартії вільної людини». Основними напрямками дискусії були визначені: проблема ідентичності та модернізації сучасної української інтелігенції; інтелігенція та інтелектуали; межі толерантності в контексті суперечностей різних версій історичної пам'яті; вибір варіантів майбутнього: через конкуренцію ідей чи за диктатом влади?; легітимація етичних чеснот та роль інтелектуальної спільноти у знеціненні моральних пріоритетів»

тів в суспільстві; інтелігенція і влада: причини низького попиту на «критичний дискурс» в перехідному суспільстві. Модератором круглого столу виступив професор Ярослав Пасько.

Круглий стіл на тему: «Інтелектуали у сучасному світі: український контекст» пройшов 13 грудня 2013 року в Києві. Організаторами заходу виступили Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди, кафедра філософії Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, кафедра філософії та релігієзнавства Національного університету «Києво-Могилянська академія». Гостями філософської дискусії були представники соціологічної, політологічної спільноти, а також діячі культури та медіа. Тематика круглого столу включала такі основні напрями для дискусії: феномен інтелігенції: проблема культурно-історичної демаркації; інтелігенція та/чи інтелектуали?; колізії сучасної ідентичності та відповідальності українських інтелектуалів; інтелектуали і модернізація сучасного українського суспільства; принцип «автономії розуму»; соціальні «місця присутності» інтелектуалів — що відбувається з українськими університетами та наукою?; інтелектуали в контексті змагання різних версій історичної пам'яті; роль інтелектуальної спільноти в утвердженні моральних пріоритетів і цінностей суспільства; інтелектуали і влада: потенціал «критичного дискурсу» в сучасному українському суспільстві. Модератором круглого столу виступив професор Михайло Бойченко.

У даному випуску «Філософської думки» опубліковані основні матеріали цих круглих столів, які включають поряд із текстами доповідей та виступів, частково теоретично розгорнутих для публікації, низку статей, які були підготовлені на основі виступів на цих круглих столах їх учасниками. При визначенні структури випуску було враховано послідовність проведення заходів та логіку розгортання дискусії.